

Decrèixer amb equitat

Elías Ruíz Virtus

San Pedro Sula, Honduras

"Com a mínim que les coses canviïn, el 2016 l'1% més ric de la població mundial posseirà més riquesa que el 99% restant...", anuncia l'informe d'Oxfam Intermón, *RIQUESA: tenir-ho tot i voler més*, fet públic la vigília de la Cimera de Davos, on van reunir-se 2.500 persones de l'elit política i financera del món, del 21 al 24 de gener de 2015.

85 persones acumulen la mateixa riquesa que la meitat de la població del nostre planeta.

L'octubre de 2014, en el seu informe anual, titulat *IGUALS*, el PNUD ampliava aquestes dades, les seves causes i conseqüències. A l'informe, Amèrica Llatina queda com el continent més desigual, cosa que frena el desenvolupament humà de les seves majories. L'augment de riquesa que aconseguixen les elits econòmiques i polítiques l'usen per moure les institucions a favor dels seus interessos i adormir el poble amb uns pèssims serveis educatius, religiosos i sanitaris, fomentats perversament per ells. Fruit d'aquesta desigualtat són l'atur, la violència, els assassinats i la militarització dels països.

Cap on va un món així? Cap al desastre social, i el desastre ecològic. La pau mundial està en perill, i també la supervivència de l'espècie humana. En realitat ja està ben fomat en el desastre: grans majories vivint en condicions de vida inhumanes, sense accés a la salut, a l'educació... majories a les quals se'ls distorsionen els ulls per tal que no vegin la realitat.

Però aquest camí equivocat no és una condemna a la qual ens hagi catapultat cap poder maligne. Podem abandonar-lo, hem de fer-ho ja.

El camí del DESENVOLUPAMENT ha posat en mans de la humanitat tants béns, que ens són una càrrega difícil de sostenir. Ens pesa massa. La terra produeix molts més aliments dels que els comensals necessiten. Dels aliments que produeix la terra una meitat es consumeixen, l'altra es llença. I converteixen en etanol, per alimentar cotxes: blat de moro, soja, blat, palma africana... que

alimentarien una altra població com l'actual. Si dels aliments passem als vestits i al calçat ens trobem amb armaris plens, per a res. Amb la meitat, la humanitat viuria millor, caminaria més folgada. Lleugers d'equipatge caminem més i millor. I podríem continuar amb els centres d'educació, els espais de lleure, els mitjans de transport...

La paraula que concreta millor aquesta necessitat de viure millor tenint menys és *decreixement*, amb aquest afegit: *decréixer* AMB EQUITAT. Em permetré recordar això amb un gràfic ja clàssic: la Copa de xampany que cal trencar, i el Got d'aigua que s'ha de construir.

IMATGE DE LA COPA DE XAMPANY

CADA BANDA HORITZONTAL REPRESENTA UNA CINQUENA PART DE LA HUMANITAT

ELS MÉS RICS TENEN...

EL 82,7% DE LA RIQUESA

11,7%

2,3 %

1,9 %

ELS MÉS POBRES TENEN...

1,4 %

La traducció de les dades d'aquests gràfics a decisions, com a mínim teòriques, és espontània. Els països rics, que acumulen molt més del que els correspon, per ètica elemental han de decreixer. Els EUA i Europa són l'11% de la població i tenen a les seves mans per al seu ús exclusiu el 64% dels béns. El 20% situat a la part ampla de la copa es queda amb el 82,7% dels béns: així no s'hi val. O són raonables i s'abaixen la part per la seva pròpia voluntat –hipòtesi improbable–, o la consciència de la ciutadania es trobarà amb l'obligació moral d'abaixar-los-hi.

I l'horitzó que se'ns presenta amb aquest descens és de somni: tindríem dos gots d'aigua: un per beure'ns-el fins a sadollar-nos els set mil milions que compartim el planeta, i el segon el reservàriem als nostres fills que, potser,

siguin més nombrosos que nosaltres. Baixen els de dalt, però tota la resta pugem fins a assolir les tres darreres cinquenes parts, aquest 60% que vivim a la misèria, amb només el 4% dels béns, quan ens en correspondria el 60%; pujaríem a una vida digna.

Aquesta funció de repartir els béns que el món o els diferents països tenen s'anomena justícia distributiva i era la primera tasca que la moral clàssica assignava al Príncep, al que presideix la societat: distribuir, i tallar les ungles al germà que per ser més fort o més hàbil intenta quedar-se amb tot. El que fa la mare a la taula de la família hauria de fer-ho l'autoritat com el seu deure principal. El neoliberalisme ha convertit l'autoritat en un titella al servei de les elits econòmiques. És com la mare que calla o es posa de part del germà fort que abusa.

Escriu des d'Hondures, un dels països on en set de cada deu persones, la desigualtat s'incrementa ràpidament, i on els privilegiats de la societat estan excloent la resta i s'estan excloent ells mateixos, amb una exclusió tant o més nefasta que la que apliquen als de sota. Gandhi va dir: "Ser ric i que això es valori en una societat injusta, és una vergonya". Jo visc entre els exclosos, i això no ho he entès mai, i continuo sense entendre-ho.

Aquests principis d'ètica s'haurien de recordar sense temor a que siguin mal interpretats. Tomàs d'Aquino va deixar escrit: *in casu necessitatis omnia sunt communia*, en cas de necessitat tot és comú. És cert que els de baix poden interpretar-ho malament, ¿però com ho interpreten els de dalt? És expressiva aquesta frase: "No robis pa a la Fam". Tampoc és incorrecta aquesta altra: "Qui roba a un lladre, té cent anys de perdó".

Els de dalt diuen que el problema és que som molts en el planeta i sobren els de baix, que són bruts i antiestètics. Quina bajanada! El problema són ells, amb el seu estil consumista i balafiador, que necessita gastar per produir els inútils objectes dels seus balafaments. Totes aquestes despeses i productes de la inutilitat impliquen molt cost ambiental.

El principal mitjà per assolir aquest somni és la mobilització social. No quedar-nos callats, sortir al carrer.

La cobdícia és la principal culpable d'aquesta estructura bruta de la Copa de Xampany. Però se la pot acompanyar amb aquesta encertada dita de Karl Marx: "Les estructures injustes no cauen per la inconsciència dels que estan a sota i pel suport de les forces ideològiques: escoles i esglésies, i de les forces

repressives: exèrcit i policia". Com més malament estem, pitjors escoles i serveis socials tenim, més esglésies i més alienants, i més presència militar. Ens hem d'adonar que la criminalitat, l'atur i molts altres mals que carreguem són àpats no cuinats a les nostres cuines; les seves arrels són a dalt.

Dos verbs que hem d'emprar en aquesta tasca del "Decréixer amb Equitat" són *distribuir* i *acaparar*. Quant acaparem construïm la Copa, i quan distribuïm construïm el Got. Aquest *decreixement amb equitat* ens beneficiaria a tots. Ha arribat el moment de construir-lo. Com a persones o com a petits grupets tenim a les nostres mans el consum: allò que mengem i allò que bevem. Per la boca mor el peix. Protegim la nostra llibertat, no mosseguem l'ham. Què comprem?, on?, i a qui? Amb el nostre consum orientem el món. Protegim-nos de la mercadotècnia. No és pas el mateix comprar al veí que comprar a les grans superfícies. És millor consumir allò que el nostre entorn produeix; potser no estigui ben presentat, però és nostre, i el diner queda entre nosaltres, i ens autoocupem sense necessitat de "cercar feina", que és buscar qui ens vulgui esclavitzar.

I a nivell col·lectiu, recuperem la militància social. No tinguem por de sortir al carrer. Recuperem la consciència que tots valem igual. Demanem serveis públics de qualitat. Tot i sabent que allò públic funciona pitjor, produeix menys i és més lent, però és de tothom, i per a tothom. Allò privat funciona pitjor, és més eficaç, produeix més, però s'ho queden uns quants només per a ells.

Públic ha de ser l'ensenyament per tal que no divideixi la població entre els que paguen i els que no paguen. Pública ha de ser la salut. Públic ha de ser el transport. Aquestes orientacions tornen el poder al poble.

És el moment de demanar que: 1. Els governs governin, que no siguin titelles. 2. Que les empreses recordin que no són només diners i màquines de producció; que també comptin amb els que hi treballen. La seva comptabilitat és tan complicada que calen especialistes de la NASA... No els costa ben res de ser transparents i donar participació. 3. Equitat salarial entre directius i treballadors, governants i governats, entre estudiats (perquè els paguem els seus estudis) i els que només van anar a l'escola primària. 4. Equitat de gènere.

La nostra història necessita un altre final i és el moment de donar-li.

